स्थानीय तहको वडास्तरीय सामाजिक परीक्षण

प्रतिवेदन

२०८२, पौष

राप्ती गाउँपालिका वडा नं. ७,

दाङ

प्रतिवेदक

नामसालिङ सामुदायिक विकास केन्द्र

इलाम

१. पृष्ठभूमिः

स्थानीय तहको सामाजिक परीक्षण सम्पन्न गर्न तत्कालका लागि कार्यविधि कानूनहरुको कमी रहेको अवस्थामा स्थानीय सरकार संञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद १० दफा ७८ को (५)मा उल्लेख भएको प्रावधान एवंम् विगतमा प्रचलनमा रहेको स्थानीय निकाय सामाजिक परीक्षण कार्यविधि २०६७ मा समावेश भएका विधि, प्रक्रिया र औजारहरु र विगतका अभ्यासहरुको समेत आधारमा यो सामाजिक परीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । दाङ्ग जिल्ला राप्ती गाँउपालिका अन्तर्गत छनोट भएका तीन वटा वडाहरु मध्ये वडा नं. ७ को सामाजिक परीक्षणका क्रममा प्राप्त तथ्यहरुको आधारमा यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । सहभागितात्मक योजना छनोट प्रक्रिया अवलम्बन गरी गाउंपालिकाले औपचारिक रुपमा पारित गरेको नीति, बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम अनुसार यस वडामा कार्यान्वयन भएका विकास गतिविधिहरु, सामाजिक सुरक्षा, नियमित नागरिक सेवा, जनसम्बन्ध, समन्वय, साझेदारी, नागरिक गुनासो तथा सूचना व्यवस्थापन, सेवाप्रदायकहरुको सामाजिक आचरण तथा आचार संहिताहरुको परिपालना जस्ता विविध विषयक्षेत्रहरुमा रही यो सामाजिक परीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सेवाहरु प्रदान गर्दा आफ्ना नागरिक र आम सेवाग्राहीहरु प्रति स्थानीय वडाले निर्वाह गरेको सामाजिक उत्तरदायित्व र नैतिक जिम्मेवारीहरु यस सामाजिक परीक्षणको केन्द्रविन्दुमा रहेका छन । यो सामाजिक परीक्षण राप्ती गाउँपालिका, स्थानीय वडाका जनप्रतिनिधिहरु, टोलविकास संस्थाको पदाधिकारीहरु, निर्माण उपभोक्ता समिति पदाधिकारीहरु, वडा कार्यालयका कर्मचारी, स्थानीय सेवाग्राही र सरोकारवालाहरुसँगको साझेदारी र समन्वयमा सम्पन्न गरिएको छ ।

२. सामाजिक परीक्षणको उद्देश्यः

स्थानीय वडा न. ७ ले गत आर्थिक २०८१/०८२ बर्षमा सम्पादन गरेका विकास कृयाकलापहरु एंवम् सुविधाहरुको सामाजिक उपलब्धी सम्बन्धी लेखाजोखा गर्नु यस सामाजिक परीक्षणको मुख्य उद्देश्य हो । प्राप्त तथ्यांक तथा सूचनाहरुको संक्षिप्त विश्लेषणका माध्यमबाट यस प्रतिवेदनले पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने हुँदा सुझावहरुको अभिलेखीकरण समेत यसको अतिरिक्त उद्देश्य हो ।

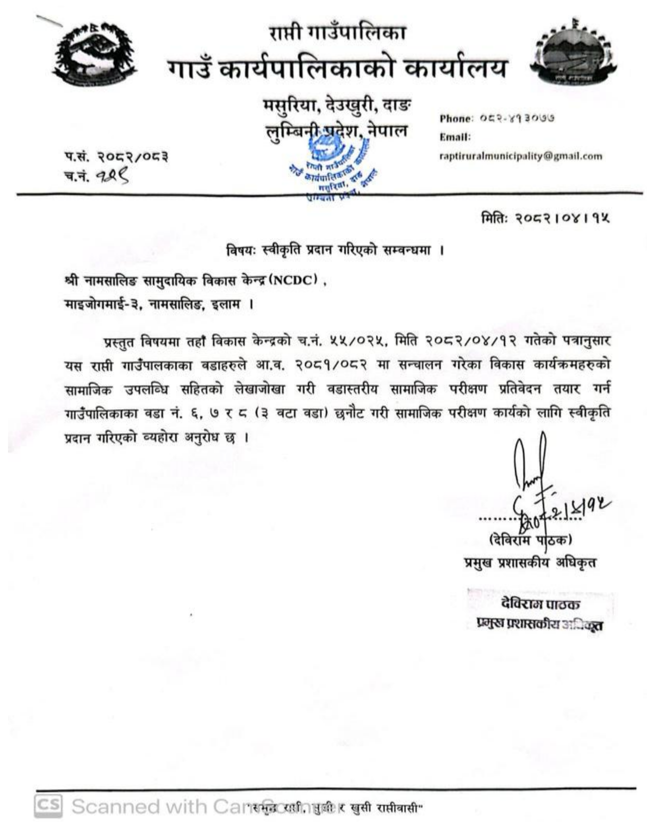

राप्ती गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
मसुरिया, देउखुरी, दाङ
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

Phone: ०८२-४१३०७७
Email:
raptiruralmunicipality@gmail.com

प.सं. २०८२/०८३
च.नं. १२९

मिति: २०८२।०४।१५

विषयः स्वीकृति प्रदान गरिएको सम्वन्धमा ।

श्री नामसालिङ सामुदायिक विकास केन्द्र (NCDC),
माइजोगमाई-३, नामसालिङ, इलाम ।

प्रस्तुत विषयमा तहाँ विकास केन्द्रको च.नं. ५५/०२५, मिति २०८२/०४/१२ गतेको पत्रानुसार यस राप्ती गाउँपालकाका वडाहरुले आ.व. २०८१/०८२ मा सन्चालन गरेका विकास कार्यक्रमहरुको सामाजिक उपलब्धि सहितको लेखाजोखा गरी वडास्तरीय सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्न गाउँपालिकाका वडा नं. ६, ७ र ८ (३ वटा वडा) छनौट गरी सामाजिक परीक्षण कार्यको लागि स्वीकृति प्रदान गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

(देविराम पाठक)
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

देविराम पाठक
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

"समृद्ध राप्ती, सुखी र खुसी राप्तीबासी"

Scanned with CamScanner

३. सामाजिक परीक्षण गरिएको स्थानीय तहः

३.१. राप्ती गाउँपालिका वडा नं. ७, सिसहनिया

४. प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने सरोकारवालाः

- राप्ती गाउँपालिका वडा नं. ७ को कार्यालय, सिसहनिया दाङ्ग ।
- राप्ती गाउँपालिकाको कार्यालय, मसुरिया, देउखुरी दाङ्ग ।

५. सामाजिक परीक्षण गर्ने संस्थाः

नामसालिङ्ग सामुदायिक विकास केन्द्र (NCDC), इलाम ।
सम्पर्क ठेगाना: राप्ती गाउँपालिका वडा न. ४ मौरीघाट
सम्पर्क: ०८२–४१३०७९
ncdcilam@ntc.net.np

६. तथ्यांक/सूचना संकलन विधि तथा प्रकियाः

स्थानीय निकाय सामाजिक परीक्षण कार्यविधि २०६७ को आधारमा परिवर्तित सम्दर्भ सहित निम्नानुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरु अवलम्बन गरी यो सामाजिक परीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

६.१. अभिलेख अध्ययन तथा समीक्षा
६.२. उपभोक्ता समिति तथा सरोकारवाला अन्तरवार्ता
६.३. अवलोकन
६.४. लक्षित समूह/समुदाय छलफल
६.५. नागरिक अभिमत संकलन
६.६. नमुना सर्भेक्षण

यस राप्ती वडा न. ७ को सामाजिक परीक्षण गर्ने क्रममा राप्ती गाउँपालिका कार्यालयको मिति २०८२/०४/१६ च.न.१२९ को कार्यादेश अनुसार वडा तहको प्रारम्भिक सरोकारवाला छलफल मिति २०८२ श्रावण १८ गते वडा कार्यालयमा आयोजना गरिएको थियो । उक्त वैठक अनुसार फिल्ड अनुगमन गरी अन्तिम प्रतिवेदन मिति २०८२ पौष ६ गते वडा कार्यालयमा छलफल मार्फत पेश गरिएको छ ।

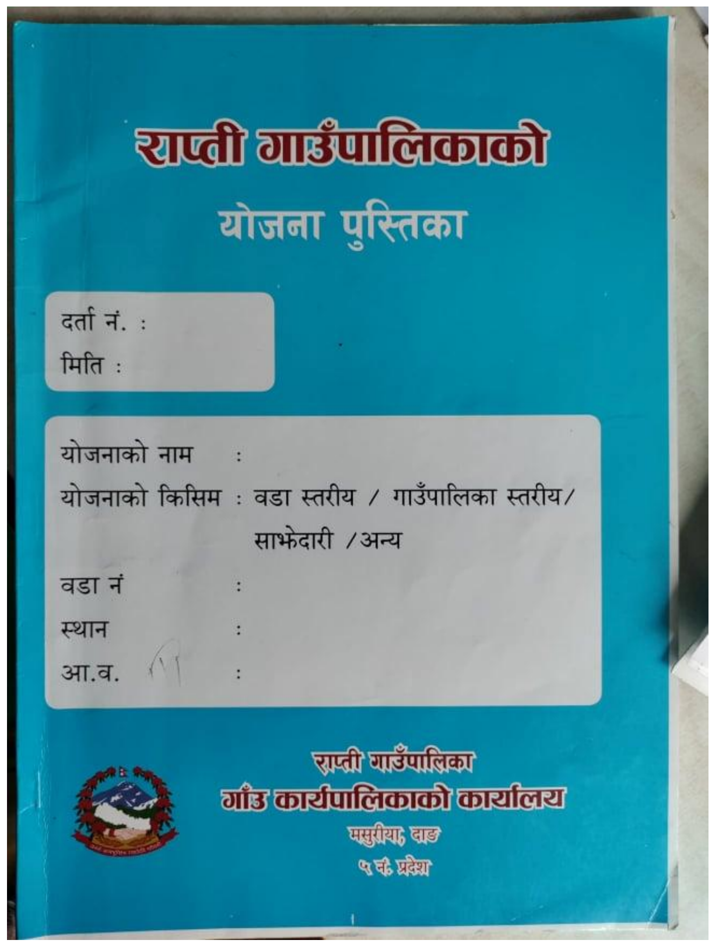

७. सामाजिक परीक्षणको क्षेत्रः

७.१. सामाजिक सुरक्षा ।
७.२. नियमित नागरिक सेवा ।
७.३. स्थानीय पूर्वाधार विकास निर्माण ।
७.४.जनसम्बन्ध, समन्वय र साझेदारी ।
७.५. नागरिक गुनासो तथा सूचना व्यवस्थापन ।
७.६. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी आचरण, आचार-संहिताको परिपालना र उत्प्रेरणा ।

८. सूचनादाताहरुको बर्गीकृत विवरणः

समुदाय	जम्मा	महिला	पुरुष
आदिबासी जनजाती	१२०	६६	५४
दलित	१२	७	५
मुश्लिम	०	०	०
ब्राम्हण/क्षेत्री	७३	२२	५१
मारवाडी/मधेशी	२०	७	१३
अन्य	१५	५	१०
जम्माः	२४०	१०७	१३३
प्रतिशतः	१००	४४.५८	५५.४२

९. सामाजिक परीक्षण टोलीः

९.१. विनोद निरौला (योजनाविद्, नासाविके सम्पर्कः ९८५२६२०४१२)

९.२. शंशाङ्गबाबु आचार्य (कृषि अधिकृत नासाविके) ९८५७८५९६१६

९.३ धर्मबहादुर यादव (फिल्ड संयोजक) ९८४४९२०१५५

१०. विविधः

सामाजिक परीक्षण सम्बन्धी तथ्यांक तथा सूचनाहरु र तिनको विश्लेषण पछाडि खण्ड-ख मा समावेश गरिएकोछ ।

खण्ड-ख

राप्ती गाउँपालिका (दाङ्ग) वडा नं. ७ को सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन

१. वडाको आधारभूत तथ्यांकः

- वडा कार्यालयको क्षेत्रफलः ८.३ वर्गकिलोमिटर
- वडा कार्यालयले प्रत्यक्ष सेवा दिनुपर्ने घरधुरी संख्याः ८४५ घरधुरी (स्रोतः पालिका प्रोफायल २०७८)।
- सेवाग्राही जनसंख्याः जम्माः ४५५४ जना
  महिलाः २३३३
  पुरुषः २२१९
- सेवाक्षेत्रका वस्तीहरुः भानपुर, अननपुर, जीतपुर, छोड्की सिसनिया, बड्का सिसनिया, जगपुर ।
- आ.व. २०८१/०८२ मा सामाजिक सुरक्षा सेवा पाउने सेवाग्राही संख्याः

विवरण	संख्या
जेष्ठ नागरिक	२५२
जेष्ठ नागरिक (दलित)	५
जेष्ठ एकल महिला	३०
बिद्यवा	८५
पूर्ण अपाङ्ग	११
अति असक्त अपाङ्ग	१४
दलित बालबालिका	९
जम्मा	**४०६**

स्रोतः वडा कार्यालयको अभिलेख आ.व २०८१/०८२ को निकासा विवरण

२. योजना कार्यान्वयनको अवस्था (सन्दर्भ आ.व. २०८१/०८२)

क्र.सं.	योजनाको प्रकृति	योजनाको संख्या			कैफियत
		जम्मा योजना	कार्यान्वयन भएका	कार्यान्वयनमा नभएका	
२.१.	सिंचाई, कृषि र पशुपालन सम्बन्धी	५	४	०	पालिका, संघसस्थाहरुको समेत
२.२.	धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटन सम्बन्धी	१	१	०	
२.३.	शिक्षा तथा शैक्षिक पूर्वाधार सम्बन्धी	४	४	०	संघसस्था पालिका

					स्तरीय समेत
२.४.	सामुदायिक स्वास्थ्य, सरसफाई, पोषण र स्वास्थ्य पूर्वाधार सम्बन्धी	२	२	०	
२.५.	खानेपानी तथा जलाशय, स्रोत संरक्षण सम्बन्धी	१	१	०	
२.६.	सडक, पूल र यातायात पूर्वाधार सम्बन्धी	७	७	१	पालिका तथा प्रदेश समेत
२.७.	युवा, खेलकुद सीप विकास र स्वरोजगारी प्रबर्द्धन सम्बन्धी	२	२	०	
२.८.	लक्षितवर्ग तथा समावेशी विकास सम्बन्धी	२	२	०	
२.९.	वातावरणीय तथा पर्यावरणीय विकास सम्बन्धी	२	२	०	
२.१०.	विद्यूत तथा बैकल्पिक ऊर्जा	१	१	०	
२.११	मठ मन्दिर तथा धार्मिक संस्था सम्बन्धी	२	२	०	
२.१२	आय आर्जन तथा पर्यटन, होमस्टे	१	१	०	
२.१३	सार्वजनिक निर्माण	२	२	०	
२.१४.	संस्थागत विकास	३	३	०	संघसस्था समेत
२.१५	विविध (अन्तरसम्बन्धित): अध्ययन अनुसन्धान, क्षमता विकास, प्रयोग, परीक्षण, सार्वजनिक निर्माण, योजना निर्माण सम्बन्धी	३	३	०	
जम्मा योजना:		३८	३७	१	
प्रतिशत:			९७%	३%	

३. वडाको सेवा प्रवाह र विकास कार्यसम्पादन प्रतिको जनअभिमत:

क.सं.	सेवाको क्षेत्र	जम्मा अभिमतकर्ता	अभिमतकर्ताको प्रतिक्रिया				कफियत
			उत्कृष्ठ	सामान्य	कमजोर	धेरै कमजोर	
३.१.	सामाजिक सुरक्षा	४९	३७	१०	२	०	
३.२.	नियमित नागरिक सेवा	३१	२१	८	२	०	
३.३.	स्थानीय विकास निर्माण	५६	४४	७	३	२	
३.४.	जन-सम्बन्ध, समन्वय र साझेदारी	४४	२६	१०	५	३	
३.५.	नागरिक गुनासो तथा सूचना व्यवस्थापन	३८	२६	८	२	२	
३.६.	जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी आचारण, आचार-संहिताको पालना र उत्प्रेरणा	२२	१६	५	१	०	
		२४०	१७०	४८	१५	७	
	प्रतिशत:	१००	७१	२०	६	३	

४. राप्ती गाउँपालिका वडा न. ७ ले आ.व. २०८१/०८२ मा संचालन गरेका विकास कृयाकलाप एवंम् गतिबिधिहरुको स्थलगत अवलोकनका क्रममा पहिचान भएका योजनागत सामाजिक पक्षहरु

४.१ पूर्वाधार तर्फ

४.१.१ जितपुर चोकमा पक्की नाला र झरेनियावहीमा पक्की डुड निर्माण

श्रीधर ज्ञवाली (९८१२८६३८९९)

अध्यक्ष , प्रगतिशिल टोल विकास

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- पानीसगै फोहोर नालाबाट आई जम्मा हुने समस्या थियो ।
- सडक हिलो पार्ने भएकोले सार्वजनिक काम हिडडुलमा समस्या हुने गरेको थियो ।
- बिद्यालय जाने छात्रछात्राहरुलाई चिप्लने समस्या थियो ।
- पक्की डुड नभएकोले पानी चार्न तथा पानी चुहावट हुने समस्या थियो ।
- च्याम्फा तथा पावरटिलर लैजान समस्याथियो ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- पक्की नाला निर्माण (पिपरा -अनर्हनपुर बीचको चोक देखि पुर्व भानपुर जाने हुलाकी बाटोमा)
- करिव ४० मिटर नाला निर्माण भएको छ ।
- जितपुर दक्षिणमा पक्की डुड तथा कलबर्ट निर्माण भएको छ ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- नालाको पानी चडेर सडक अवरुद्ध पार्ने केहीहद सम्म नियन्त्रण भएको छ ।
- सवारीसाधन आवत जावत गर्ने हुनाले हिडडुलमा सहज भएको छ ।
- उपभोक्ताले स्वामित्व लिएको पाईन्छ ।
- खेतीपाती गर्न तथा पानी चार्न सहज भएकोले उत्पादन भएको छ ।

घ) सुझाव

- नाला निर्माणको कार्य अधुरो छ, यसलाई पूर्णता दिनुपर्ने देखिन्छ ।
- पानी कलबर्ट भरनिया डुडदेखि पानखैना जोड्नेबाटो स्तरोन्नती गर्नुपर्ने देखिन्छ ।ड

४.१.२ छोड्की सिसहनिया अधुरो नाला तथा कलबर्ट निर्माण

सम्पर्क व्यक्तिः श्री ज्वालाप्रसाद चौधरी (९८०६२४२७५८)
श्री श्याम नारायण चौधरी, उपभोक्ता निर्माण समिति अध्यक्ष

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- वस्ती विकास हुदै गरेको क्षेत्र भएपनि बर्खा याममा हिलो हुने गरेको थियो ।
- ट्र्याक्टर लगायतका सवारी साधन गुडाउन समस्या थियो ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- पक्की कलबर्ट निर्माण भएको छ ।
- करिव १३७ मिटर लामो नाला निर्माण भएको छ ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- यातायात संचालन अवरुद्ध हुने क्रम नियन्त्रण भएको छ ।
- नाला निर्माणले पानीको निकास सहज भएपनि समस्याको पूर्ण समाधान भएको छैन ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत काम भएकोले सडकको स्वामित्व कायम भएको देखिन्छ ।

घ) सुझाव

- नालाबने पनि आशातित समस्या समाधान भएको छैन ।
- नाला निर्माण अधुरो भएकोले पूर्णता दिनुपर्ने देखिन्छ ।

४.१.३ अननहपुर अधुरो नाला निर्माण

सम्पर्क व्यक्तिः श्री सनातनदेव चौधरी (९८४७९६२५३७)
अननहनपुर गाउँ अगुवा

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- सडक पानीको निकास नभएकोले डुवानको समस्या थियो ।
  जथाभावी पानी बग्ने हुनाले फाहोर र हिलोको समस्या थियो ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- करिब १०० मिटर पक्की नाला निर्माण भएको छ ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- आवासीय क्षेत्र सौन्दर्यीकरणको लागि आधार तयार भएको छ ।
- कलबर्ट निर्माण भएकोले यातायात संचालनमा सहजता भएको छ ।

घ) सुझाव

- बजेट कम भएकोले योजना थप बिस्तार गर्नूपर्नेछ ।
- ईस्टिमेट अनुसार निर्माण समाग्री खदिर गर्न कठिन भयो जसले गर्दा फरफारकमा समस्या भयो ।

४.१.६ सरस्वती आधारभूत बिद्यालय व्यबस्थापन

सम्पर्क व्यक्तिः श्री हरिचन्द्र चौधरी,

प्रधानाध्यपक

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- बिद्यालयभवन जीर्ण थियो ।
- बालबालिकालाई बालकक्षाको भुई अव्यबस्थित भएकोले शिकाईमा समस्या भएको थियो ।
- झ्यालमा पल्ला तथा ग्रील थिएन ।
- भवन सुरक्षा थिएन ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- बिद्यालय भवनको भूई ढलान भएको छ ।

- झ्याल तथा ढोका मर्मत एवं झ्यालमा ग्रील लगाइएको छ ।
- कक्षा कोठामा बिद्यूत वायरिङ तथा तार जोखिम व्यबस्थापन भएको छ ।
- बिद्यालय भवन रङरोकन गरियो ।
- बिद्यालयमा आवश्यक प्रिन्टर, खेलकुद सामाग्री खरिद गरिएको छ ।
- बिद्यार्थीलाई पोषाक वितरण गरिएको छ ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- बिद्यालयमा सा साना बच्चाहरुलाई चिसोबाट जोगाउदै शिक्षा आर्जनमा सहजतम मिलेको छ ।
- बिद्यूतबाट हुने दुर्घटना जोखिम कम भएको छ ।
- कक्षाकोठा हाता सफा सुग्घर भएको छ ।
- बिद्यूतीय प्रविधिमा मार्फत शिक्षक शिकाईमा सहजता मिलेकोछ ।

घ) सुझाव

- शैक्षिक क्षेत्रमा थप लगानी गरी पूर्वाधार सम्पन्न बिद्यालय तयार गर्नुपर्ने ।
- प्रभावकारी सिकाईको लागि कक्षाकोठामा स्मार्ट बोर्ड उपलब्ध गराउनुपर्ने देखिन्छ ।

४.१.७ शिवमन्दिर पर्खाल निर्माण

सम्पर्क व्यक्तिः श्री आद्यमनी चौधरी
अध्यक्ष, पर्खाल निर्माण उपभोक्ता समिति

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- भवन आसपासमा गेट नहुदा सामानहरु हराउने, फूलहरु हराउने, विरुवाहरु असुरक्षित थिए ।
-
- बाटो हिड्ने क्रममा जथाभावी फोहोर गरिदिने समस्या थियो ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- शिव मन्दिर हातामा ३४ मिटर पक्की पर्खाल निर्माण गरिएको छ ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- सार्वजनिक भवनको सुरक्षा भएको छ ।
- पशुले गर्ने फोहोर र अनावश्यक क्षति अतिक्रमण रोकिएको छ ।
- मन्दिर क्षेत्रभित्ररहेको बोटविरुवा तथा सामानहरु सुरक्षित भएको छ
- आन्तरिक धार्मिक पर्यटकहरुको संख्या बृद्धि भएको छ ।

घ) सुझाव

- मन्दिर कम्पाउण्डमा फूल र फलफूलका थप विरुवा लगाउनुपर्नेछ ।
- कम्पाउण्ड निर्माण शुरु भएपनि अधुरो वरीपरि सवै पूर्णरुपमा सम्पन्न गर्नुपर्नेछ ।

४.१.८ भानपुर मसानघाट निर्माण

दिनेश चौधरी (९८२२९१९१२९)

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- मलामीहरुलाई घाम तथा बर्खामा पानीबाट ओतिने ठाउँ थिएन ।
- मलामीलाई बस्ने ठाउँपनि थिएन ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- पक्की ढलाई गरेको मलामी टहरो निर्माण गरिएको छ ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- दु:खद् अवस्थामा पनि मलामीहरुर्ला घाटमा ओतलाग्ने संरचना तयार भएको छ ।
- किरियापुत्री तथा अन्यलाई बर्खामा घाटमा हुने समस्या समाधान भएको छ ।

घ) सुझाव

- सन्तुष्टि नै मिलेको छ ।
- फोहोर संकलन गर्ने डष्टविन निर्माण गर्नुपर्नेछ ।

४.१.९ विचबगर पनफकुवा निर्माण

सम्पर्क व्यक्ति: श्री पदमबहादुर जिसी (९८४७८७७५९२)
विच बगर पनफकुवा निर्माण उभोक्ता समिति

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- नहरको सिंचाई पानीले माटो कटान गर्ने समस्या थियो ।
- ससाना बालबच्चा डुब्ने जोखिम थियो ।
- कृषि भूमी र बाली डुवान हुने समस्या थियो ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- उपभोक्ता समिति मार्फत करिव ३५ मिटर संरचना निर्माण गरिएको छ ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- कृषि भूमी कटान नियन्त्रण भएको छ ।
- बालबच्चा लगायत अन्य पैदल हिड्नेलाई सहज भएको छ
- डुवान तथा जोखिम न्यूनिकरण भएको छ ।

घ) सुझाव

- पनफकुवा निर्माणको बाँकी खण्ड अपुरो छ, बजेट थप गरी निर्माण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४.१.१० कृषि प्रवर्द्धन कार्यक्रम
सम्पर्क व्यक्तिः श्री योगेन्द्र चौधरी

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- कृषकहरुलाई करेशा बारी खेति प्रविधिमा सामान्य मात्र जानकारी थियो ।
- बिषाधी छर्कने आधुनिक कृषि उपकरण प्रयोग र सीप सामान्य मात्र जानकारी थियो ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- कृषि उत्पादनलाई बजारीकरण सहयोग हुनेगरी कृषकहरुलाई ८० थान क्यारेट वितरण गरिएको छ ।
- बालीमा लाग्ने किरा तथा रोग नियन्त्रणको लागि बिद्यूतीय स्प्रे विवरण गरिएको छ ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- कृषि उत्पादनलाई सुरक्षित तरिकाले बजारसम्म लैजान सहज भएको छ ।
- रोग किरा नियन्त्रण भएकोले तरबारीबालीबाट राम्रो आर्थिक फाईदा लिन सकिएको छ ।

घ) सुझाव

- बिपन्न बर्गलाई मात्र लक्षित गरेकोले आगामी दिनमा मध्यमबर्गलाई पनि सहयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- वितरण गरिएको सामाग्रीलाई दिगो प्रयोग सीप साथै नियमित अनुगमन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- अनुदानमा सामाग्री वितरण गर्नुपूर्व आवश्यकता प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४.१.१२ खानेपानी व्यबस्थापन
सम्पर्क व्यक्तिः श्री योगेन्द्र चौधरी, (९८४७९५९९६४)

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- बालकक्षामा खानेपानी सुविधा थिएन ।
- बालकक्षा सरसफाई गर्न समेत समस्या थियो ।
- नजिकै भएको मडवाथानमा धार्मिक कार्यका लागि आउनेलाई खानेपानीको व्यबस्था थिएन ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- खानेपानी धारा निर्माण गरियो ।
- समुदायका अन्य क्षेत्रमा ५ वटा सार्वजनिक खानेपानी धारा निर्माण गरियो ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- बालकक्षामा बालबालिकालाई खानेपानी सहज भयो ।
- बालकक्षा तथा मडवा थानको सरसफाईमा सहयोग पुग्यो ।

घ) सुझाव

- वडाभित्रका अन्य खानेपानी नभएको क्षेत्रमा पनि विस्तार गर्नुपर्ने
- खानेपानी सगै पानी शुद्धिकरणका विधिहरु पनि सिकाउनुपर्ने ।

४.१.१२ महिला लक्षित कार्यक्रम

सम्पर्क व्यक्तिः श्री बिमला परियार, (९८५४९२०५२६)

क) योजना संचालन हुनुपूर्व समस्या के थियो ?

- महिलासमूहहरुलाई नेतृत्व विकास सीप सम्बन्धी ज्ञान कमी थियो।
- सार्वजनिक समारोहमा विचार राख्न र उद्घोषण सीप थिएन ।

ख) सम्पन्न भएका कामहरु

- नेतृत्व विकास तालिम संचालन गरियो ।
- महिला उद्घोषण तालिम ४० जनालाई संचालन गरियो ।

ग) सामाजिक उपलब्धी

- महिला समूहहरुको नेतृत्व विकाससीप विकास भएको छ ।
- उदघोषण सम्बन्धी सीप विकास भयो ।
- महिला समूहहरुको संस्थागत क्षमता विकास भयो ।

घ) सुझाव

- एकपटक तालिम लिएपनि पुर्नताजगी तालिम समेत संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- वडाभित्रका सवै ईच्छुक महिलाहरुलाई समेट्न नसकिएकोले आगमी दिनमा समेट्नुपर्ने ।

५. वडाले दिने सेवाहरु सम्बन्धी सामाजिक परीक्षणको क्रममा पाइएका केही सूचना तथा जानकारीहरुको सारसंक्षेप

५.१. सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धीः

- सामाजिक सुरक्षाभत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरुको अभिलेख अद्यावधि अवस्थामा रहेको छ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत वितरण गरी सेवालाई भरभर्दो बनाउन प्रयास गरिएको छ ।
- सामाजिक सुरक्षाभत्ता वितरणका लागि स्थानीय बासिन्दा र सरोकारवालाहरुले सचेत र सहयोगी भूमिका निर्वाह गरी वडा कार्यालयको सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यसम्पादनलाई प्रभावकारी बनाउन सहयोग पु-याएका छन ।

५.२. नियमित सेवाप्रवाह (नागरिक सेवा):

- आवधिक रुपमा टोल तथा वडाभित्र शिविर तथा सेवाप्रवाह बारे जानकारी गरेको पाईयो ।
- वडा कार्यालयको आफ्नै फराकिलो कार्यालय भवन मार्फत सेवा प्रवाहमा थप सहज भएको र जनसम्पर्क स्थापना एवंम सेवाग्राही मैत्री कार्यालय भवन रहेको पाईयो ।
- आवश्यकता अनुसार घरजग्गा रजिष्ट्रेशन, नागरिकता, राहदानी, व्यवसाय दर्ता, अनुदान सहयोग प्राप्ती, गरिब तथा विपन्न परिचय-पत्र, स्वास्थ्योपचार सेवा आदिका लागि दिनुपर्ने सिफारिस सेवा समयमै, प्रभावकारी ढङ्गले सहज रुपमा प्रदान गरिएको पाईयो ।
- भूमी सम्बन्धी समस्या समाधानको लागि गठन भएको समितिलाई सहजीकरण तथा बास्तविक भूमिहिनहरुको पहिचानमा प्रमुख भूमिका निर्वाह गरेको पाइयो ।
- नियमित सेवालाई प्रभावकारी बनाउन सेवा प्रदान गरिने कक्ष/विभागहरु अलग अलग गरी व्यवस्थापन गरिएको पाईयो ।
- सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउन नागरिक बडा-पत्र लगायत कार्यालयमा टाँसेको पाईएन
- वडा कार्यालयमा आफ्नो अलग्यै गुनासोपेटिका राखेको पाइएन ।
- बैदेशिक रोजगारीमा विचल्लीमा परका वा दुर्घटनामा मृत्यु भएका वडाबासीहरुको उद्धार तथा व्यबस्थापनमा वडाको सकृयता महत्वपूर्ण रहेको पाइयो ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी सेवा निर्धारित समयमा सरल र सहज रुपले प्रदान गरिएको छ । सर्जमिन मुचुल्का गर्नुपर्ने घटनाहरु बाहेकको हकमा तत्काल सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

५.४. स्थानीय विकास निर्माण

- वडास्तरीय वार्षिक योजना तर्जुमाका सबै चरणहरुमा टोलविकास समिति तथा अन्य वडाबासीहरुलाई सहभागीतामूलक प्रक्रिया अबलम्बन गरिएको छ ।
- योजना तर्जुमा कार्य समय सीमा भित्र सम्पन्न गरिदै आएको छ । बस्तीस्तरबाट छनोट र प्राथमिकीकरण गरिएका योजनाहरुको कार्यान्वयनलाई नै पहिलो प्राथमिकतामा राख्ने पद्धति अवलम्बन गरिएको छ ।
- गाउँपालिकाको वार्षिक नीति, कार्यक्रम, तथा बजेटको प्रकृति अनुरुप वडास्तरीय योजनाहरुको छनोट तथा प्राथमिकीकरण गर्न वडास्तरमा समेत सहजीकरण गरिदै आएको पाइयो । यस प्रकृयामा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको भूमिका प्रंशसनीय रहेको पाइयो ।
- आ.व. २०८१/०८२ को अवधिमा गाउँ सभाबाट पारित यस वडाका योजनाहरु मध्ये करीब ९७% योजनाहरु कार्यान्वयन भएको पाईयो ।

गतवर्ष वडा नं. ७ मा संचालित योजनाहरु मध्ये कामको गुणस्तर, उपादेयता, समय, बजेट र जनसहभागिताका दृष्टिले अननहनपुर नाला निर्माण, शिव मन्दिर पर्खाल, झर्नहियाबहीमा पक्की डुड निर्माण, भानपुर घाटनिर्माण, सिसहनिया अधुरो नाला निर्माण, कृषि प्रवर्द्धन कार्यक्रम, महिला र बालबालिका लक्षित कार्याक्रम, बिपन्नलाई खानेपानी व्यबस्थापन, विचबगर पनफकुवा निर्माण, जनकपुरटोल नाला निर्माण र अन्य अधिकारमुखी अभियान कृयाकलाप, टोलविकास संस्था समन्वय आदि कार्य नमुनाको रुपमा सम्पन्न भएको छ । सवै योजना पारदर्शी ढङ्गले सम्पन्न भएका छन् ।

- वार्षिक गाउँसभाबाट छनोट भएका योजनाहरु उपभोक्ताहरुको सकृय सहभागितामा कार्यान्वयन भएका छन । नियम संगत भुक्तानीको प्रबन्ध गरिएको छ । योजना संचालन र भुक्तानी प्रक्रियाको बारेमा उपभोक्ता समिति र स्थानीय सेवाग्राहीहरुमा उल्लेख्य प्रकारको गुनासो रहेको पाइएन । तथापी परीक्षण गरिएका पूर्वाधारका योजनाहरुलाई थप बजेट सहित निरन्तरता दिनुपर्ने देखिएको छ ।

- बजेट निकासा तथा बील भुक्तानीका लागि प्रक्रिया पुरागर्न कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुले सहयोग गरेको स्थानीय उपभोक्ताहरुको प्रतिक्रिया रहेको छ । स्थानीयस्तरमा रहेका केही गुनासोहरु समेत अधिकांश सम्बोधन गरिएका छन ।

- बजेट निकासाका तथा परिचाालनका लागि समयमै प्रबन्ध मिलाईएको छ । बजेट खर्च अघि सोको परिचालनको लागि कार्यविधिमा तोकिएको प्रक्रिया अवलम्बन गरिएको छ ।

- योजनाहरुको पारदर्शीता र जवाफदेहिता अभिवृद्धिका लागि योजनास्तरमा सार्वजनिक परीक्षण अनिवार्य रुपमा गरिदै आएको छ ।

- गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारी, विषयगत कर्मचारी र प्राविधिकहरुद्वारा उपभोक्त समिति गठनदेखिनै समय समयमा आवश्यकता अनुसार योजनाहरुको स्थलगत सुपरीक्षवेक्षण तथा अनुगमन गरी सार्वजनिक खर्च प्रक्रियालाई जिम्मेवारपूर्ण, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन प्रयास गरिएको छ । यस प्रक्रियाले निर्माण सम्बन्धी

५.५. जनसम्बन्ध, समन्वय र साझेदारीः

- जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र सेवाग्राहीहरु बीचको पहुँच र सम्बन्ध निकट रहेको पाईएको छ ।
- वडाकार्यालयले समन्वयकै आधारमा प्रदेश स्तरबाट समेत पूर्वाधारयोजनाहरु पर्न सफल भएको देखिन्छ ।
- वडा कार्यालय, गाउँपालिका, जिल्ला र प्रदेशबाट संचालित विकास गतिविधिहरु संयोजनका लागि वडा प्रतिनिधिहरुले समेत समन्वय र साझेदारीका लागि पहल गर्ने गरिएको स्थानीय सेवाग्राहीहरुको प्रतिक्रिया रहेको छ ।

- स्थानीय विकास निर्माण र सार्वजनिक चासोका विषयहरुमा समय समयमा राजनीतिक दल, नागरिक समाज, कर्मचारी, टोलविकास समिति, उद्योग बाणिज्यसंघ, होटल व्यबसायी, यातायात व्यबसायी, बुद्धिजीवि लगायत स्थानीय वासिन्दाहरु बीच समेत सर्वपक्षीय छलफल सहित समन्वय र साझेदारीका सम्भावनाहरु खोज गर्न स्थानीय जनप्रतिनिधिहरुले पहल गरेको पाईयो ।

- औपचारिक रुपमा पेशा-व्यवसायहरु संचालनका लागि स्थानीय उद्यमी-व्यवसायी र व्यापारीहरुलाई पालिकाले प्रोत्साहित गरी त्यस प्रकारको अभ्यास गर्ने उद्यमीहरुलाई सरकारी अनुदान, प्रोत्साहन र पुरस्कार प्राप्तिका लागि सहयोग पु-याउने गरेको पाइयो । यसका लागि वडाको भूमिका महत्वपूर्ण देखिएको छ ।

५.६. नागरिक गुनासो तथा सूचना व्यवस्थापनः

- कार्यालयमा हुनुपर्ने आधारभूत सेवा र सेवाग्राही सम्बन्धी तथ्यांक अद्यावधिक अवस्थामा राखिएको छ । कम्प्यूटर प्रणालीमा आधारित तथ्यांक रहेको हुँदा वडाको कार्यसम्पादन प्रणाली छिटो छरितो प्रकारको रहेको यस सामाजिक परीक्षणको क्रममा पाईएको छ ।
- नागरिकहरुको गुनासो सुनुवाईको लागि जनप्रतिनिधिहरुको उपलब्धता सहज रहेको पाईएको छ ।
- गुनासो तथा पृष्ठपोषणहरु प्राप्त गर्ने, प्राप्त गुनासोहरु बारे छलफल गर्ने र अभिलेखीकरण गर्ने कार्य औपचारिक रुपमा अपनाउन सकिएको छैन ।
- नागरिक वडापत्र राखिएको तथा गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिएको पाईएन ।

५.७. सार्वजनिक आचरण, आचार संहिताको परिपालना तथा उत्प्रेरणाः

- वडाका जनप्रतिनिधिहरुले आ-आफ्नो सार्वजनिक छविलाई स्वच्छ राख्न प्रयास गरेको र नैतिक रुपले पतन हुने कुनैपनि कामहरुमा संलग्न नभएको सामाजिक परीक्षणको क्रममा स्थानीयको प्रतिक्रिया रहेको छ ।
- विकास निर्माण योजनाहरुको कार्यान्वयनमा आर्थिक फाईदाका लागि जनप्रतिनिधिहरुको प्रत्यक्ष संलग्नता नरहेको पाईएको छ ।

६. वडाका केही विद्यमान समस्या तथा सुधारात्मक पक्षहरुः

- सामाजिक तथा आर्थिक विकासको क्षेत्रमा गरिएको लगानी पूर्वाधार विकासको तुलनामा अत्यन्त न्यून देखिएको छ ।
- लुम्बिनी प्रदेशको राजधानी घोषणा भई बिस्तारित हुदै गएको क्षेत्र भएको कारणले भौतिक पूर्वाधार विकासको आवश्यकता र जनअपेक्षा अत्याधिक मात्रामा बढेको छ । जनअपेक्षा अनुसारको बजेट व्यवस्थापनका लागि प्रदेश तथा संघीय सरकारसँगको समन्वय यथोचित रुपमा हुन नसकेको पाइन्छ ।
- सामाजिक सुरक्षाभत्ता वितरणको नियमितता र विगतमा वडास्तरमा गरिएको भुक्तानी व्यवस्थाको सेवाग्राहीले प्रशंसा गरेका छन । बैंक मार्फत भुक्तानी दिने निर्णय र रकमको घटबड बारे लक्षित समुदायमा पर्याप्त सूचना पुग्न सकेको छैन ।
- बजारीक्षेत्रको फोहरमैला संलनमा सुधार आएको भएपनि ग्रामीण कच्चीसडक भएको क्षेत्रमा पनि फोहर संकलनलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ ।
- उद्यमशीलता र आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्ने प्रकारका पेशा-व्यवसायहरुको प्रबर्द्धन मार्फत स्थानीय सरकारको राजश्व/कर बृद्धि गर्ने पहल हुन सकेको छैन । निजी क्षेत्र र संघ-संस्थाहरुसँगको समन्वयको अभावमा यस प्रकारका उपलब्धिहरु नगण्य मात्रामा मात्र प्राप्त भएको पाईन्छ ।
- व्यक्तिगत तथा सामुदायिक सरसफाई प्रवर्द्धनमा सुधार भएको छ तथापी स्वास्थ्यको दृष्टिले नसर्ने रोगहरु नियन्त्रणको लागि सचेतना प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

७. सामाजिक परीक्षणको निश्कर्ष तथा सुझावः

- समष्टिगत विकास प्रयासका हिसाबले ९७ प्रतिशत भन्दा धेरै योजनाहरु सम्पन्न भएका छन । पूर्वाधार विकास, सडक निर्माण तथा मर्मत, स्वास्थ्य क्षेत्र, लक्षितवर्गका प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रम, रोजगारमूलक सीप विकास, दीर्घकालिन वातावरणीय संरक्षण तथा सौन्दर्यीकरण र शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको उपलब्धि उच्च देखिए पनि आर्थिक समृद्धिका दृष्टिले मेरुदण्डको रुपमा रहेको कृषि, सिंचाई र पशुपालन क्षेत्रमा योजना मुताविक कम प्रगति देखिएकोले आगामी दिनमा उल्लिखित क्षेत्रको समेत उच्च कार्यसम्पादनका लागि प्राथमिकता दिन आवश्यक ठानिएको छ ।
- योजनाहरुको कार्यान्वयन चरणमा विज्ञ जनशक्ति, संचार जगतका प्रतिनिधिहरु सहित जनप्रतिनिधिहरुबाट गरिनुपर्ने सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन कार्यमा केन्द्रित हुन आवश्यक देखिएको छ, साथै सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरुको उपलब्धी सहितको रिपोर्ट तयार गरी प्रचारप्रसार गर्नुपर्ने आवश्यक ठानिएको छ ।
- राप्ती गाउँपालिका वडा न. ७ बहुधार्मिक तथा बहुसांस्कृतिक, बजारोन्मुख क्षेत्रको प्रबर्द्धन, विकास र स्थानीय पर्यटन प्रबर्द्धनका लागि योजनाबद्ध विकास रणनीतिको आवश्यकता रहेको छ
- शहरी सौन्दर्यीकरणका अतिरिक्त एकीकृत योजना सहितको पर्यटन प्रबर्द्धन नीति तथा कार्यक्रम तय गरी यस क्षेत्रलाई समेत प्राथमितापूर्वक कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिएको छ ।
- नागरिक गुनासो व्यवस्थापनलाई विधिसम्मत रुपमा व्यवस्थित गर्ने र समय समयमा जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको उपस्थितिमा सार्वजनिक सुनुवाई, गुनासो चौतारी जस्ता जनतासँगको साक्षात्कार कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी जनगुनासो कम गर्ने र जनप्रतिनिधि-सेवाग्राही सम्बन्धलाई पुनर्ताजगी गर्न उपयुक्त ठानिएको छ ।
- वडा कार्यालयले विभिन्न शीर्षकमा अनुदान वा सहुलियत रुपमा वितरण गरिने बिऊ बिजन, सामाग्री तथा तालिम सहभागि छनौट गर्दा टोलविकास संस्थाका प्रतिनिधि समेतको सहयोगमा छनौट गर्दा अझ प्रभावकारी हुने सुझाव पेश गरिन्छ ।
- हाल अभ्यासमा रहेको उल्लेखनीय एवम् स्थानीय सेवाग्राहीले प्रशंसा गरेका सेवाहरुको निरन्तरताका लागि नीतिगत रुपमा नै निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्न र यस प्रकारका राम्रा अभ्यासहरुले दिएका सकारात्मक सन्देशहरु बारे लिखित दस्तावेजहरु तयार गरी अभिलेखीकरण गर्न समेत सुझाव पेश गरिन्छ ।
- टोलविकास संस्थालाई संस्थागत क्षमता विकास सहित न्यूनतम व्यबस्थापकीय सामाग्री उपलब्ध गराउनुपर्ने ।